

BÁCS-KISKUN MEGYE LELKI KINCSEI

Ez a könyv a Nők a Nemzet Jövőjéért Egyesület kezdeményezésére
és az egyesület szervezésében jött létre.

A kiadvány támogatói:

Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat
Kecskemét Megyei Jogú Város Oktatási és Egyházügyi Bizottsága
Kecskemét Megyei Jogú Város Kulturális Bizottsága
Baja Többcélú Kistérségi Társulás
Kerekegyháza Város Önkormányzata
Kiskunfélegyháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének
Művelődési, Oktatási és Vallásügyi Bizottsága
Máltai Szeretetszolgálat Kecskeméti Csoportja
Tiszakécske Önkormányzata
Sükösd Nagyközségi Önkormányzat
Dr. Cserni Imre
Dr. Csornai Márta
Fenyvesi Jenő
Fenyvesi Jenőné
Hanusz Andrea
Kálmánné Szabó Márta
Kiss Jenőné
Lakatos Miklós
Dr. Lentner Csaba
Lentner Fanni
Dr. Lentnerné Dr. Boros Anita
Molnár Antal
Molnár István
Szilveszter Elemér

Könyvterv és kiadói szerkesztés: Lovas Dániel

Kiadja: Kecskeméti Lapok Kft.
Felelős kiadó: Mészáros László igazgató
Villámpostacím: ugyvezeto@kecskemetilapok.hu
2010

ISBN 978-963-9947-16-0

Nyomda: ETO-PRINT Kft. Budapest

© Kecskeméti Lapok Kft.

BÁCS-KISKUN MEGYE LELKI KINCSEI

Szerkesztette:
Lévai Jánosné

Kép és szöveg:
Szász András

Magyar Múza Könyvek

KECSKEMÉT 2010

BÁCS-KISKUN MEGYE

KALOCSA-KECSKEMÉTI EGYHÁZMEGYE

TARTALOMJEGYZÉK

KÖSZÖNTŐ	7
BEVEZETŐ	9
I. KATOLIKUS TEMPLOMOK, ZARÁNDOKHELYEK	
BÁCSALMÁS	12
BAJA	17
BAJA-VODICAI KEGYHELY	21
HAJÓS	23
HERCEGSZÁNTÓ	27
JÁNOSHALMA	33
KALOCSA	37
KECEL	43
KECSKEMÉT	45
– NAGYTEMPLOM	45
– SZT. MIKLÓS TEMPLOM (BARÁTOK TEMPLOMA)	47
– PIARISTA TEMPLOM	48
– MÁRIA KÁPOLNA	50
KEREKEGYHÁZA	51
KISKÖRÖS	53
KISKUNFÉLEGYHÁZA	55
– SARLÓS BOLDOGASSZONY TEMPLOM	55
– SZENT ISTVÁN TEMPLOM	57
KISKUNHALAS	59
KISKUNMAJSA	63
LAKITELEK	65
NYÁRLŐRINC	69
PETŐFISZÁLLÁS – PÁLOSSZENTKÚT	71
SÜKÖSD	77
SZENTKIRÁLY	79
TISZAALPÁR	81
TISZAÚJFALU	83
TISZAKÉCSKE	83

II. REFORMÁTUS TEMPLOMOK	
KECSKEMÉT	87
KISKUNHALAS	89
III. EVANGÉLIKUS TEMPLOMOK	
KECSKEMÉT	91
KISKÖRÖS	92
IV. A LEGFIATALABB EGYHÁZKÖZSÉG	93
V. IMÁDSÁGOK	
Imádság a zarándokútra indulás előtt	94
Ima templomhoz (kegyhelyhez) érkezéskor	95
Imádság a kegykép előtt	95
Beköszöntő imádság	97
Búcsúzó imádság	97
Imádság hazaérkezéskor	98
Mi atyánk	98
Az én miatyánkom	100
Sík Sándor: Csend	102
A székely nép imája	103
Reviczky Gyula: Imakönyvem	103
Gárdonyi Géza: Írás a Bibliában	104
Ima a Csíksomlyói Szűz Máriához	105
Hála és kérés a segítő Szűzanyához	106
Pósa Lajos: Áldja meg az Isten!	106
Rákóczi Ferenc buzgó éneke	107
Menj fel a Golgotára	108
IMAFŰZÉR MAGYARORSZÁGÉRT	
Reggeli imádság	109
Magyarok nagyasszonya, égi édesanyánk!	109
Imádság a megkötözött kezű Jézushoz	110
Imádság a könnyek anyjához	110
Fohászok Jézushoz és a Szűzanyához	111
Engesztelő imádság hazánkért	111
Szűzanyánk, Magyarország királynője	112

Lectori Salutem!

Többszörösen is öröm számomra ennek a könyvnek a megjelenése. Benne nemcsak a címben is szereplő megyénk (Bács-Kiskun), hanem egyben főegyházmegyénk (Kalocsa-Kecskemét) templomairól is körképet kaphatunk, hiszen a két megye területe azonos, határai egybeesnek. Összetartozásunk egyik szép szimbóluma a megye címerében is szereplő Szent Pál alakja, aki az ezer éves egyházmegye első védőszentje volt.

Örömmel gyönyörködhetünk a szép fotókban, melyek az elmúlt három évszázad épített örökségét, műalkotásait idézik. Három évszázadét, hiszen a török hódoltság után, egy nagy újrakezdés jegyében indultak meg ezek a munkák az elnéptelenedett és romos vidéken. Példa ez számunkra, lelki életünkben is merjünk újrakezdeni, megújulni! Ebben segíthet a kötet lelki tartalma, irodalmi igényű imádságai.

Örömmel tölt el a kifejező cím, mely az épített örökség, a templomok kapcsán is lelki kincseket emleget. Nagyon helyesen teszi. Hiszen ezeknek a szépségeknek a megépítése-megalkotása nem az anyagért, nem önmagáért történt. Isten házáként tisztelték – és bízom benne, hogy tisztelik ma is – a templomot az emberek, ezért süvegelték meg jártukban-keltükben, építő-díszítő munkájukban ott volt az a szent lelkesedés, melyet a zsolttáros így fogalmaz: „Uram, szeretem a te házad ékességét, és a te dicsőséged lakhelyét.” (Zsolt. 25:8)

Kívánom, hogy legyen gyümölcsöző az olvasók „kincskeresése”!

Kalocsa, 2010 húsvétján

Dr. Bábel Balázs
érsek

IMÁDSÁG ZARÁNDOKÚTRA
INDULÁS ELŐTT
(Részlet)

Teremtő és mindenható Atyaisten, Te híveidet ragyogó felhő által vezetted a puszták sivatagán keresztül az ígéret földjére.

Kérünk Téged, vezess irgalmad aranyfelhőjével minket is, akik szent nevedben akarunk hosszú zarándokutunkra indulni.

Megváltó Fiúisten, Te végtelen szeretetteddel megmentetted tanítványaidat a tengeri vihar szörnyű veszedelmeitől, és hajójukat biztos révpartra vezetted.

Vezérelj minket is célunk szent helyére, s engedd meg, hogy éjjel-nappal drága szent kereszted oltalma alatt lehessünk.

Szentlélek Úristen, töltsd be szívünket és elménket, hogy lássuk utazásunk szent célját. Ne engedd, hogy puszta szokásból vagy kedvtelésből menjünk el, hanem legyen utunk a Szentháromság dicsőítésére és Isten anyjának tisztelésére.

Tisztelt Keresztény/keresztyén Barátunk! Kedves Olvasó!

Bács-Kiskun megye templomait, kegyhelyeit, zarándokhelyeit szeretnénk bemutatni, ismertetni kedves híveinknek, olvasóinknak.

Mindannyian szeretünk utazni, azonban a korábban megjelent kiadványok nem figyeltek arra, hogy mi is érdekelhet egy „keresztény” utazót.

Ezt a hiányt szeretnénk pótolni a „Bács-Kiskun megye lelki kincsei” című kiadvánnyal, s egyben köszöntjük a Boldogságos Szűzanyát, égi édesanyánkat, kérjük pártfogását, segítsen minket földi zarándokutunkon.

„Hit nélkül sem alkotni, sem élni nem lehet!” – olvashatjuk a Kőműves Kelemen című rockballadában. Nem tudom, hogy milyen lenne az életem hit nélkül, de azt tudom és érzem, hogy van jó Isten, hiszen mindig éreztem, érzem az Ő segítségét.

Tudom azt is, hogy a jó Isten a gondolkodó, a szépre, a jóra vágyó embereket szereti. Körülöttünk sok minden változik, formálódik, de az Isten szeretete soha nem múlik el.

Sokan így gondolkodnak: jelen világunkban a szépség, az igaz szó, az emberség helye a templom. Az ott elhangzottak valószínű, hogy értő fülekre találnak, hazaviszik az emberek családjaik épülésére.

A Gondviselés ajándékának érzem, hogy a Szűzanyát szeretők régi vágya e kiadvánnyal megvalósulhatott. Mindannyian zarándokúton vagyunk. Több mint tíz éven keresztül az ország Mária-kegyhelyeire zarándokoltunk a kecskeméti és a Kecskemét környéki kedves hívekkel. Ez a könyv „közös mű”, hosszú évek alatt érlelődött, a versek gyűjtése a zarándokok ajándéka.

Segítséget kívánunk adni:

- a testi-lelki betegség elviseléséhez,
- a keresztény hit erősítéséhez,
- a Szent Istváni örökség tanúságtételéhez

A nemzet sorsáért, keresztény jövőnkért mindannyian felelősek vagyunk. Hogy milyen lesz drága országunk, ez rajtunk is áll, elsősorban a fiatalokon és a nekik példát adó szülőkön, pedagógusokon.

Véleményünk szerint a családot elsősorban az „édesanya szeretete, hite” tartja össze. Vajon az országot, a magyar nemzetet mi tartja még mindig egyben? Válaszunk: a keresztény/keresztén hitünk, a sok-sok ima, drága jó Szűzanyánk! Hiszen mi Mária országa vagyunk, Mária gyermekei.

A Nők a Nemzet Jövőjéért Egyesület tagjai és a magam nevében kívánom kedves olvasóinknak, hogy e kiadvány olvasása kapcsán legyen lelki békéjük, hitük erősödjön, találják meg azokat az értékeket, amelyek nem kötődnek a pénzhez, mely érték mindannyiunkban – mások javára, szolgálatára – erősödjék.

Hiszem, hogy a könyv olvasása kapcsán – a lelki zarándokúton – a drága Szűzanya által a jó Isten megadja mindannyiuknak a lelki erősséget, a lelki békét, a keresztény/keresztén hitet, igaz, tiszta szeretetet.

Ebben hiszek!

Lévai Jánosné (Makai Judit)
Nők a Nemzet Jövőjéért Egyesület
elnökségi tag

**KATOLIKUS TEMPLOMOK,
ZARÁNDOKHELYEK**

BOLDOGASSZONY ANYÁNK

(Régi magyar himnusz)

Boldogasszony Anyánk, régi nagy Pátronánk,
nagy ínségben lévén így szólít meg hazánk:
Magyarországról, Édes hazánkról,
ne feledkezzél el szegény magyarokról.
Ó Atyaistennek kedves, szép leánya,
Krisztus Jézus anyja, Szentlélek mátkája!
Magyarországról, Édes hazánkról,
ne feledkezzél el szegény magyarokról.
Nyisd fel az egeket sok kiáltásunkra,
anyai palástod fordítsd oltalmunkra!
Magyarországról, Édes hazánkról,
ne feledkezzél el szegény magyarokról.
Kegyes szemeiddel, tekintsd meg népedet,
segéljed áldásra magyar nemzetedet.
Magyarországról, Édes hazánkról,
ne feledkezzél el szegény magyarokról.
Sírnak és zokognak árváknak szívei
hazánk pusztulásán s özvegyek lelkei.
Magyarországról, Édes hazánkról,
ne feledkezzél el szegény magyarokról.
Boldogasszony Anyánk, régi nagy Pátronánk,
nagy ínségben lévén így szólít meg hazánk:
Magyarországról, Édes hazánkról,
ne feledkezzél meg szegény magyarokról.

BÁCSALMÁS

Bácsalmás, korábbi nevén: Felső-Almás története az avar korig nyúlik vissza. Az ősi település a Mohács utáni törökdúlás során elpusztult. Az elnéptelenedett környék újratelepítése a Rákóczi-féle szabadságharc idején kezdődött. Első telepesei horvátok, magyarok és szlovákok voltak. A német nyelvű lakosság az 1700-as évek végén érkezett.

A település 1808-ban mezővárosi rangot kapott, melyet 1871-ben elvesztett, s bár járásszékhely volt, csak 1986-ban nyilvánították ismét várossá. Jelenlegi nevét 1904-ben kapta.

A Rákóczi-szabadságharc leverése után ferencesek kezdték el a lelki pásztorkodást a fokozatosan újranepešedő környéken. Feltehetően az ő közreműködésükkel épült 1719 és 1720 között Almás első, meglehetősen szerény, részben vert-, illetve palánkfalu, nádfedeles temploma is, amelyről egy 1733-ból származó okirat tesz említést.

A katolikus közösség első plébánosa, Maurovics Péter 1759-ben megszervezte egy nagyobb, tizenkilenc méter hosszú, hét és fél méter széles és ugyanilyen magas templom építését, melyhez már torony is tartozott, három haranggal.

A gyorsan gyarapodó közösség számára azonban hamarosan ez az épület is szűknek bizonyult. Ráadásul állapota is gyorsan romlott, elengedhetlenné vált tehát egy jóval nagyobb befogadóképességű, tartós anyagból: téglából, kőből készült templom építése. Költségeihez a környék birtokosa mellett a Királyi Kamara is hozzájárult. A sorrendben harmadik almási templom 1779-re készült el, Gaszlevics Antal kalocsai kanonok szentelte fel augusztus 10-én.

Az 1700-as évek végén érkezett német telepesek révén jelentősen megnőtt az almási katolikus közösség száma. Ismét előállt a régi helyzet, melyről Kuluncsich György 1791-ben így panaszkodott: „Kicsi a templom, így aztán a hívek jelentékeny része kinnreked.” A lehetetlen állapot tarthatatlanságát igazolja, hogy a 19. század elejére Bácsalmás lélekszáma megközelítette a 3500-at, míg a templomban mindössze négyszázan fértek el. Az egyre gyakoribb panaszok hatására a kalocsai érsek 1804-ben felszólította a környék birtokosait: mielőbb építsenek új, megfelelő méretű templomot. Mivel a kegyurak nem reagáltak a felszólítására, a főegyházmegye vezetése 1821-ben a királyhoz fordult.

A bécsi figyelmeztést a nagybirtokosok is komolyan vették, és hosszú huzavona után végül 1822 tavaszán lerakták a sorrendben negyedik, a jelenlegi templom alapkövét, amely a Szent Kereszt felmagasztalása títulust kapta. A munkálatok olyan jó ütemben haladtak, hogy másfél évvel később, 1823. november 30-án Mihálovits Márton akkori plébános már meg is áldotta az épületet.

Amilyen gyors volt a munka, olyan gyatrának bizonyult, 1843-ban már javításra szorult a templomtető, három évtizeddel később pedig az egész épület renoválására szükség volt.

A következő alapos rekonstrukcióra 1904-ben került sor. Ennek keretében megemelték a falakat, a tornyot, új mennyezetet építettek. Ekkor készült a templom belső festése is, mely Kuczka Mihály nevéhez fűződik.

A két világháború között is végeztek kisebb-nagyobb javításokat, a teljes felújításra azonban csak 1971-ben került sor. Az Országos Műemléki Felügyelőség határozott tiltása dacára elbontották a Szent Vendel-szobrot, eltávolították a régi csillárokat és a két oldalhajó oltárait.

Kiváló földrajzi adottságai miatt Baja környéke már a népvándorlás korában lakott terület volt. A honfoglalást követően fontos átkelőhelyé vált. Mohács után az országba özönlő törökök fontos kikötőt alakítottak ki a Duna partján, melyet erődítmény védett. A másfél évszázados itt tartózkodásuk alatt a törökök házakat, mecsetet és fürdőt építettek a településen. A 18-19. században az Alföld egyik legforgalmasabb kereskedelmi központjaként Baja gyors fejlődésnek indult, és a környék gazdasági, valamint kulturális központjává nőtt.

Baja első okleveles említése 1323-ból származik. A környék első ismert birtokosa a Bajai család. A birtokot 1474-ben Mátyás király a Czobor családnak adományozta.

A város a török hódoltság idején a bajai nahije központja volt. Egy 16. századból származó török adóösszeírás szerint akkoriban húsz-huszonkét adózó háza volt a településnek. A másfél évszázados török uralom alatt Baja és környéke is elnéptelenedett. Újratelepítésére a 17. század második felében horvátok és szerbek, a 18. században pedig német ajkú sváb telepesek érkeztek.

Az újra fejlődésnek induló Baja 1696. december 24-én mezővárosi rangot és egy sor kiváltságot kapott I. Lipóttól. Noha előjogait 1714-ben III. Károly is megerősítette, hamarosan ismét földesúri tulajdonba került. Ezúttal a Czobor, majd a Grassalkovich, végül a Zichy család birtokolta Baját, amely 1862-ben váltotta meg magát. Tizenegy esztendővel később törvényhatósági jogot kapott.

Baja az első világháborút és a szerb megszállást követően, 1921-től két évtizeden át Bács-Bodrog vármegye székhelye volt. Jogállását a második világháború után visszakapta, ám a kommunista diktatúra az új közigazgatási határok kijelölésekor (Bács-Kiskun megye létrehozásával), 1950-ben el is vesztette.

A Barátok temploma

A ferencesek – közismertebb nevén a – Szent Antal vagy a Barátok temploma a városháza mögött áll. A barokk stílusú templom 1728-1756 között épült Pádúai Szent Antal tiszteletére. Többször átalakították, először alig negyed századdal elkészülte után, 1780-ban, majd az 1800-as években. Mai arculatát 1928-29-ben nyerte el. A templom berendezési tárgyai közül kiemelkedő jelentőségű a barokk szószék, a sekrestye és az 1761-ből származó keményfából faragott, körbejárható rokokó öltözőszekrény. Baján a legrégebbi ismert barokk alkotás a templom külső, déli falfülkéjében Mater Dolorosa 1740-ben készült szoboralakja. Jobb oldali magas tornyát tűztoronyként, majd kilátóként használták.

A Szent Péter és Pál templom

A jelenlegi helyén eredetileg egy kisebb templom állt, amely 1722-ben készült. Szentélye a maiéval azonos volt, de hajója és főbejárata a nyugati oldalon, a gimnázium felől helyezkedett el. Cínterem, temető vette körül. A régi templomnak három oltára volt, a főoltár Péter és Pál apostol, a másik kettő a Szűzanya tiszteletére volt szentelve.

Az új, harminchat méter hosszú, tizenöt méter széles, egyhajós templom építését Grassalkovich Antal megbízásából 1742-ben kezdték el, és 1764-ben fejezték be. Eredetileg négy oltára volt, ma már hét van. A márványból faragott főoltár az 1790-es években készült, szintén Grassalkovich Antal adományaként. A főoltárképet Joseph Keszler bécsi festő készítette 1857-ben. A kép azt a jelenetet örökítette meg, amikor a két főapostol, Szent Péter és Szent Pál elindul, hogy Krisztus példáját követve vállalja a vértanúságot jelentő keresztthalált.

A Szűzanya Lourdes-i megjelenése után (1858-ban) állították fel az első mellékoltárt (jobbról), és itt kezdődnek a keresztút stációinak képei is, melyeket Éber Sándor és Éber Anna készített 1948-ban.

A Jézus Szíve oltár képe szintén Éber-festmény. A kis képek közül a baloldali Szent Rókuszt, a jobboldali Szent Flóriánt ábrázolja. Az oldalbejárat fölötti képen Borromeo Szent Károly, milánói püspök, a lelkipásztori bölcsesség és buzgalom szentje látható. Továbbhaladva a kórus irányába szürke márvány síremlékhez érkezőnk, amely Polimberger Györgynek, a templom egykori jótevőjének állít emléket. Az 1815-ben, mindössze 35 éves

korában elhunyt Bács megyei táblabírónak felesége készítette, örök hitvesi szeretete jeléül. A főbejárattól balra volt a szentsír kápolna, ezt később Szent Rita tiszteletére rendezték be. A kápolnában látható képek Prokop Péter festőművész alkotásai, Szent Rita életének állomásait mutatják be. Baloldalon Gludovác József, a templom jótevőjének emléktáblája látható. Ez után következik a Skapulárés Szűz Mária oltár. A szentély felőli első mellékolttár képe, baloldalon: Szent József a kis Jézussal. A kis képek Szent István első vértanú megkövezését és Szent Vendelt, a pásztorok és földművesek védőszentjét ábrázolják. A jobboldali szenteltvíztartó fölött az 1773-79-ig itt működő apátplébánosnak, Ránics Istvánnak emlékét idéző táblát helyeztek el. A barokk szószék három jelenete az I. II. és III. főparancsra utal. Alatta márványtábla emlékeztet Radicsevics Mátyás apátplébánosra, aki 1809 és 1828 között vezette a belvárosi plébániát. A szentély mennyezeti freskója az 1938-as budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusnak állít emléket.

Az ezt követő freskók közül az első Szent Imre herceget, a magyar ifjúság védőszentjét és vértanú nevelőjét, Szent Gellért püspököt ábrázolja. A következőn Szent István királyt, mint templomok építőjét és a magyarok megtérítőjét látjuk, amint átveszi Asztrik apáttól a koronát. A harmadik mennyezeti kép már a kórus felett van, Árpád-házi Szent Erzsébetet láthatjuk, amint a szegényeknek alamizsnát oszt.

A templombelső képe jelentősen megváltozott az új szentély kialakításával. A II. Vatikáni Zsinat rendelkezése alapján elbontották a szentélyt a hajótól elválasztó barokk szentélyrácsot, és felállították az új, szembemiséző oltárt, valamint szószéket.

A húszregiszteres orgona legutolsó felújításakor, 1986-ban új játszóasztalt kapott, és elektromos fűjtatóval látták el. A templom külseje 1987-ben került felújításra. A rekonstrukció során a toronyra is új süveg került.